

2023_Anul Aurel C. POPOVICI (XIV): să deschidem ochii bine ca limpede
să vedem! - la noi cultura e o frasă, în alte casuri un lustru, o spoială?
- bonton, sau savoir-vivre! - avantgarda culturii?

tribunism
șagunism
Aurel C. Popovici

student

la noi cultura e o frasă, în alte casuri un lustru, o spoială ...
monotonia le-a luat locul și nepăsarea le susține tânjirea de azi pe mâne ...
această boală ... derivă dela lipsa noastră de adâncă pătrundere, dela aparenta și nu reala noastră cultură ...
dela greșita direcție ce s'a dat educațiunii noastre!
... este foarte răspândită mania jocurilor sociale ...
Jocuri de passe-temps ...distracții indispensabile?,

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD) 7 septemb. st. v. 19 septemb. st. n.	Ese în fiecare duminică Redacțiunea în Közép-uteza nr. 395.	Nr. 36.	A N U L XXII. 1886.	Prețul pe un an 10 fl. Pe 1/2 de an 5 fl.; pe 1/4 de an 2 fl. 70 cr. Pentru România pe an 25 lei
--	---	---------	------------------------	---

Forme și fond în cultură.

Educațiunea este cel mai puternic mijloc de influință asupra formării caracterelor.

H. Spencer

Tratatul de față este scris pur și simplu în scopul de a desvăli cu tăria convingerii multe cauze din cari provine microbul distrugător al înaintării societății noastre, în scopul ca, recunoscute odată părinții sei a mână o vreme franțuzeșce, nemțeșce, pian și auđise de esistența unui Knigge, acea numai decât multămeșce pe părinții sei în aspirațiile lor, trecend de forțe instruită și forțe cultă.

Vom cercetă în cele următore intru cât este séu nu adevărată acea cultură și intru cât este séu nu vrednică de a fi mai departe urmată.

Nu avem, căci nu putem avé, plăcere în datorința de a descoperi cauzele mai multor direcții greșite în cultură și în viața noastră.

Să ne orientăm ... prin câteva tipuri generale de muncă!
TRIBUNA 1884
Anul tribunistului Aurel. C. Popovici

În articolul „Forme și fond în cultură” - apărut în serial, în revista „Familia” nr.36 (Oradea-mare, 7/19 septembrie 1886), putem descoperi opiniile studentului Aurel C. Popovici; reproducem selectiv: «Nu-i vorbă, sunt prea însemnate și lămurite, aceste momente, însă **pedecile din trecut și de acum nu ar trebui să ne întărească în blajina noastră indulgență ca să nu folosim un cuvânt mai energic dar mai nimerit, ci chiar din contră. Dacă popoare căror le este garantată în scris și aplicată în faptă cea mai desăvârșită libertate de dezvoltare își încordă neobosite toate puterile minții și ale inimii ca să dea înainte pe căile științelor și a culturii, cu alte cuvinte, dacă popoare absolut libere în dezvoltarea lor, nu se moleșesc dela o vreme, nu abuzează de acele libertăți, ci din contră, fără încetare, cu o febrilă stăruință aprețiază, se folosesc toate căile libere: atunci, noi oare, cari ne găsim chiar într'un raport întors cu al popoarelor din cestiune, cu câtă putere, cu cât dor, cu câtă sete ar trebui să ne folosim de posibilitatea cât de restrânsă ce ni se dă pentru dezvoltarea noastră?**

Tocmai din pricină, că greutățile cari ni se opun de împregiurări sunt mari și atât de numeroase, tocmai de aceea ar trebui, este cea mai sfântă datorință a noastră, nu să dublăm, ci să înzecim silințele noastre, să deschidem ochii bine ca limpede să vedem, să nu ne mulțămim cu aparința, cu forma, ci din toate puterile ar trebui să stăruim la o valoare adevărată, la un fond real și aci zace

caracteristica puterii de viață a unui popor. În resumat, pe cât de grea este presiunea - fie ea de ori ce natură - pe atât de puternică ar trebui să arate reacțiunea noastră pe tărâmul științei și culturii și aceasta cu atât mai vârtos, cu cât trebuie să ne convingem odată, că **esistența unui popor pe mai departe, numai pe aceste temelii se poate afirma.**

Este legitimă dar durerea ce te cuprinde când trebuie să te convingi, că afară de vr'o câteva procente de excepții, **la noi cultura e o frasă, în alte cazuri un lustru, o spoială,** în cele mai bune impregiurări înse, forme alcătuite de o convenție omenească cari - prea adese - înfundă ori ce pornire a unei judecăți libere, independente și cărora le zicem **bonton, sau savoir-vivre. Întreprinderi sociale, reuniuni, societăți de deosebite scopuri, toate, aproape toate vegetează.**

Le alcătuesc cu multă însuflețire, se raportează cu multă risipă de frase, de laudă despre isprăvile lor, iar în realitate abia tânjesc, căci însuflețirea începutului - farmecul noutății - a evaporat, **monotonia le-a luat locul și nepăsarea le susține tânjirea de azi pe mâne.** Acestea și nenumărate alte efecte triste găsim mai în fiecare din corporațiile diferite dela noi.

Și această boală - de un caracter epidemic - derivă dela lipsa noastră de adâncă pătrundere, dela aparenta și nu reala noastră cultură în general, dela greșita direcție ce s'a dat educațiunii noastre în deosebi.

Suntem oameni și astfel din fire sociabili, doritori de înțelegere între noi, doritori de schimbări de idei cu ajutorul graiului ce vorbim, iar dela gradul sociabilității noastre depinde și sporul muncii sociale. **Discursurile cercurilor noastre mai ridicate se reduc în cele mai dese cazuri la banalități de rând, la curente variate de ură, pismă, îngâmfare etc.** cu un cuvânt la efluxul întregii baterii de porniri neînfrânate, de slăbiciuni neomenești, căci **toate scăderile înșirate mai sus nu pot fi atribuite omului într'adevăr format sau cult**». Articolul a continuat în revista „Familia” nr. 37 din 14/26 septemb. 1886: «**II.** Toate scurgerile regretabile ale acestor porniri neastâmpărate se reoglinesc mai vădit în vravul neînțelegerilor și neprieteniei zi de zi repetate în multe straturi ale societății noastre. În cluburi, în cercuri intime, ba chiar și în localuri publice se resfrâng, direct și indirect, razele acestui soi de cultură, unde străinii își pot stâmpăra sălbatica pornire de a ne timbra la ocazie drept un popor cutare și cutare. Dar în era aceasta, în care, se vede, că „nația” și „opinca” e monopolisată de mulți chemați și nechemăți, nici că se poate altcum. Prea des și se întâmplă să auzi conversații în unele clase mai ridicate, conversații cari afară că se învârtesc în jurul banalităților de rând, se mai poartă într'o limbă stricată în stil și în rostire, prea adeseori într'un limbajiu de jos și acesta subțit cuvânt, că de, suntem cu toții get-beget, neam de „opinca” și de aceea, forme joase folosite de țăranul fără școală, în limbajiuul său, pot fi - se vede - întrebuințate la ocazii chiar și de oameni cu carte, oameni învățați, oameni culți, că, de, „așa zice nația”, încât **a ajuns numirea poporului nostru, cuvântul „nație”, ce ar trebui să ne inspire sentimente nobile, a ajuns să fie potrivit la toate murdăriile pentru cari nu găsim vr'o banalitate drept scuză.**

***

În general este foarte răspândită mania jocurilor sociale, la noi nu mai puțin. Mai în toate centrele noastre românești, înțelegem orașe și orașele, ne putem prea ușor convinge ce putere grozav de atrăgătoare exercită „**avantgarda culturii**”(!) jocurile de cărți, domino, etc, asupra multor pături cărturare din societatea noastră. **Jocuri de passe-temps** o oră două, treacă-ducă-se, le înțelegem rațiunea, însă nu arare-ori și se dă să vezi cum se prăpădesc pe rând mereu ore peste ore, timp scump și ireparabil, în noianul acestui fel de activitate socială. Va zice cineva, că jocurile de această natură sunt **distracții**

indispensabile, de cari se bucură fiecare popor civilizată, că sunt chiar de lipsă (?) pentru oameni ocupați peste zi cu lucruri serioase, sunt în sfârșit mulți cari au părerea că cunoștința tuturor jocurilor sociale este o condițiune sine qua non a culturii.

Neavând nici timp nici spațiu ca să respingem prin anticipație aceste eventuale obiecțiuni, ne mărginim a lua în vedere **efectele triste ale abuzului în aceste jocuri. Dacă ne-am fi dat silința a ne cunoaște, mai întâiu pe noi înșine, dacă ne-ar zace într'adevăr la inimă înaintarea noastră, dacă am fi mai puțin preocupați de prejudecăți și mai mult prevăzători: atunci ar trebui să recunoaștem, că timpul ce-l pierd străinii în soiul acesta de distrațiuni, nu ne iartă împrejurările să-l pierdem și noi, pentru că valoarea aceluia timp este, nu dublă, ci înzecită pentru noi și astfel paguba noastră morală - fără a vorbi de cea finanțiară - stă într'un nefiresc raport cu progresul nostru. „Distrații” - nu merită espresiune pentru ori ce perdere neexcusabilă de timp. Nu voim prin aceasta să condamnăm distragerile, ar fi ridicul, ci osândim abuzurile ce se fac sub pretextul distrațiilor. Distrațiunea trebuie să stea în raport cu munca, la noi înse munca în cele mai multe casuri își are un loc îndreptățit numai în dicționare și abuzăm pre cumpăt câte odată de acest cuvânt, ce exprimă o serioasă și neobosită lucrare.**

Să ne orientăm puțin prin câteva tipuri generale de muncă! Advocatul care intră la nouă în biroul său, aruncă în fugă o privire în poșta sosită, redactează cu câteva trăsături de condei niște petiții, acte de șablon și în sfârșit încasează o sumă de parale dela clienții ce au avut nenorocirea a se împiedeca prin biroul său, un avocat de această pătură se mai vaetă că a muncit toată ziua. **Medicul** care într'o tură, fie în trăsură, fie în picioare, a dat câteva consultațiuni și a muiat de câteva ori condeii în negrelă, a muncit. **Preotul** care a făcut o liturghie și a eliberat vr'un act bisericesc - încă a muncit grozav, nu vorbim de sezonul lucrării pământului. **Profesorul** care a intrat, în loc de 9, la 9 1/2 și a eșit după o jumătate de oră de lecție, a muncit. **Cam așa muncește o parte mare dintre cei ce ar trebui să muncească într'alt chip, prin urmare se pretinde că distrațiunile sunt îndreptățite».**

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2023-anul-a-c-popovici-xiv-sa-deschidem-ochii-bine-ca-limpe-de-sa-vedem-la-noi-cultura-e-o-frasa-in-alte-casuri-un-lustru-o-spoiala-bonton-sau-savoir-vivre-avantgarda-culturii-169275.html>

Eveniment Actualitate Stiri de pe strada mea Sport Cultura Sanatate Timp liber Tribuna femeilor Descopera lumea

Tribuna
Dintotdeauna pentru totdeauna!

2023-Anul A.C. Popovici (XIV): să deschidem ochii bine ca limpede să vedem! - la noi cultura e o frasă, în alte casuri un lustru, o spoială? - bonton, sau savoir-vivre! - avantgarda culturii?

Marius HALMAGHI 02.04.2023 20:55 197 vizualizari 0 comentarii

În: Tribuna, 02 aprilie 2023